

Esther van Fenema

Ooit hoorden medische aandoeningen, seks, sterven, overgeven en baren bij de private sfeer

MATS VAN SOOLINGEN

Privacy: een anachronisme

Het digitale dossier van Samantha de Jong, beter bekend als de realityster Barbie, bleek gelicht te zijn door tientallen medewerkers van het ziekenhuis waar zij was opgenomen in verband met een overdosis medicatie. Begrijpelijk dat deze kwestie hoog wordt opgenomen, want privacy is al eeuwenlang een onbetwistbaar recht van elke patiënt. De vraag is echter of ons idee over privacy niet op de helling moet.

Ooit hoorden zaken zoals medische aandoeningen, seks, sterven, overgeven, baren en de overgang bij de private sfeer en was uitlekken iets wat per ongeluk kon gebeuren. Een gordijn bleef door onoplettendheid iets openstaan en zorgde voor pikante beelden, of een vergeten status op de balie van de polikliniek veroorzaakte een onbedoeld datalek. In de publieke sfeer golden bepaalde mores en werd het als ongepast beschouwd om genitaliën te tonen of primaire lichaamsfuncties en behoeftes te etaleren. Tegenwoordig hebben we er echter een derde domein bij gekregen: de (sociale) media. Een buitengewoon paradoxaal domein, omdat het enerzijds als de meest publieke en anderzijds als de meest private sfeer wordt ervaren. We vinden het in onze tijd de normaalste zaak van de wereld om voor het oog van de camera kinderen te baren, ingewikkelde of bijzondere seks te hebben, intieme medische aandoeningen te bespreken en relatieproblemen op te lossen. Lelijke eendjes die cosmetische chirurgie ondergaan en zich laten volstoppen met siliconenprothesen en fillers kunnen rekenen op hoge kijkcijfers.

Ondernemingen willen uiteraard graag munt slaan uit ons

nieuwe gedrag en Facebook is recentelijk nog op de vingers getikt omdat het data in handen heeft laten vallen van commerciële partijen. Uitermate lucratief natuurlijk om tijdens het kijken naar porno datingsites of pizzabezorgers langs te laten komen op het scherm van de argeloze consument.

Politieke bestuurders zien deze machtsverschuiving richting big data met lede ogen aan en op 25 mei 2018 treedt de nieuwe Europese privacywetgeving AVG in werking. Het doel is om voor alle organisaties in de Europese Unie (dus ook zorginstellingen) nieuwe randvoorwaarden te schetsen omtrent de opslag, het gebruik en de verwerking van persoonsgegevens. Het is natuurlijk maar de vraag of de overheid zich daadwerkelijk opwindt over privacy of dat het een wanhoopspoging is om nog iets van verloren controle terug te winnen. Als je wilt dat auto's niet harder rijden dan 50 kilometer per uur, moet je geen verkeersborden plaatsen of dienders op de loer leggen: je moet het wegdek zo slecht maken dat je vering het begeeft als je harder rijdt dan 50. Als je de privacy wilt beschermen, moet je geen reglementen maken over verantwoord datagebruik; je moet zorgen dat niemand bij de gegevens kan die er niets mee te maken heeft. Of zoals mijn favoriete emeritus hoogleraar ethiek en recht onverbiddelijk concludeerde: feitelijkheden bieden waarborgen die normen niet kunnen geven.

Om antwoord te geven op mijn vraag: privacy is wat mij betreft een anachronisme uit een analoog tijdperk dat inmiddels is overgenomen door de digitale wereld. Macht, controle én geld bepalen vanaf nu wat we zien en laten zien aan elkaar. *Face it!* ■